Nr. 37.

Warszawa

2/14 września 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy Świat Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

W braku lepszych, a przynajmniéj pewniejszych rzeczy, uwaga publiczna zwrócona jest obecnie do możebnych rezultatów salzburskiéj wizyty, i łapie najdrobniejsze okoliczności mogące odsłonić choć cząstkę wielkiéj tajemnicy. Przemówienia Napoleona w Lille i Arras uważane są za melancholiczną afektację pokojową, daleko więcéj przezroczystą niż przechwałki jego urzędowego adwokata p. Rouher: cesarz nie wahał się przyznać do chwilowych niepowodzeń i zaznaczyć ciemne punkta (points noirs) na widnokręgu politycznym. Nic nie zaszło coby odrysowało jakiś pewny, stanowczy kierunek spraw politycznych; owszem, nowe domysły rodzą nowe kwestje, nowe tajemnice, nowe antagonizmy. A nie ulega wątpliwości, że skoro możebne są wielkie niespodzianki, wszelkie wyrachowanie ustaje, a z niém wszelki ruch przemysłowy i handlowy i cały postęp ekonomiczny, - przedewszystkiém zaś cierpi kredyt, owa najpotężniejsza dziś sprężyna pracy społecznéj. Kapitały zamiast się rozsypywać na masy, budząc je do życia, skupiają się trwożliwie w wielkich bankach, oczekując chwili właściwego użycia. Fundusz metaliczny banku francuskiego wynosi już blisko 950/miljonów, i wkrótce dojdzie do miljarda, jeżeli stan niepewności jeszcze potrwa; portfel utrzymuje się na niskiéj cyfrze około 450/m. Stosunek odwrotny tych dwóch cyfr, zaledwie dopiero byłby normalnym.

Targ angielski zawsze nieruchomy; był się nawet objawił wstecznie,—konsole zniżyły się w skutek niepokojących wiadomości z Berlina; obecnie stoją na 94⅝. Renta francuska 70.

W Węgrzech objawia się żywy ruch finansowy, na czele którego staje *węgierski Kredyt ruchomy*. Założyciele téj instytucji rozebrali prawie wszystkie akcje, tak iż tylko 3 miljony zł. r. zostawili na podpisy publiczne: na to w Wiedniu podpisano 148/m., a w Peszcie 14/m. Widocznie więc Wiedeń sympatyzuje z Węgrami. Zaprojektowane są trzy linje kolei żelaznych węgierskich,— na co ministerstwo ofiaruje zasiłek rządowy 50/m. fr.

Nowe obligacje włoskie według planu p. Rattazzi, mają być umarzane nie co rok w 1/10 części jak zamierzano, ale dopiero po pięciu latach i co rok w 1/5 części, - tak iż w każdym razie za lat 10 umorzone zostaną; ale w pierwszych latach pozyskana będzie znaczna ulga dla finansów rządowych.

Konwersja długu biernego hiszpańskiego na rentę 3% (postanowiona prawem z 11 lipca r. b.) już jest ogłoszona w Paryżu, Londynie i Amsterdamie.

Giełda warszawska zostaje w dawném położeniu: ruchu mało, kursa prawie bez zmiany.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 6/12 wrześnią.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 6 wrześ.	Sobota 7 święto	Poniedz. 9	Wtorek 10	Środa 11 święto	Czwar. 12	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	73	.	.	.	.	.	73
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	$4,^{32}$	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup..	4	75	101,50	.	.	.	.	.	$135^{1}/_{3}$
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup	5	45	50,75	.	.	.	.	.	$112^{3}/_{4}$
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27	.	.	.	.	.	90
„ „ „ *B* (z. 200)	5	30	33,75	.	.	.	.	.	$112^{1}/_{2}$
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	*56	.	.	.	.	.	*56
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	57,67	.	57,33	57,20	.	57,67	$57^{2}/_{3}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$1,13^{1}/_{3}$	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)............	5	100	*71	.	.	.	.	.	*71
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	114	.	114,50	114,50	.	114,67	$114^{2}/_{3}$
„ „ z 1866 r......	5	.	109,25	.	109,50	109,50	.	109,50	$109^{1}/_{2}$
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	100,25	.	.	.	.	.	$100^{1}/_{4}$
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	99,83	.	.	.	.	.	$99^{5}/_{6}$
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)..	5	100	76,25	.	76,25	76,25	.	.	$76^{1}/_{4}$
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	79,67	.	79,83	79,67	.	79,60	$79^{3}/_{5}$
„ „ „ ser. 2	4	100	68,83	.	68,83	69	.	69,25	$69^{1}/_{4}$
„ „ kupon............	.	.	.	.	.	.	.	$0,88^{8}/_{9}$	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	69	.	.	.	.	.	115
„ „ W-B. (100. 150) ...	4	100	55	.	55,33	.	.	.	$55^{1}/_{3}$
„ „ Teresp. (100).....	5	100	.	.	.	.	.	81,50	$81^{1}/_{2}$
„ „ Łodzk. (100).....	5	100	.	.	.	.	.	*84	*84
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	.	.	.	$*87^{1}/_{5}$
Rus. Obligacje „ „	$4^{1}/_{2}$	100	.	.	.	.	.	*109	.
2. Wexle.									
Berlin........(Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	107,10	.	107,10	106,80	.	107,10	$115^{1}/_{3}$
Gdańsk....... (100) „	.	92,857	.	.	106,80	.	.	.	115
Hamburg.....(M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	162,60	.	.	$115^{2}/_{5}$
Londyn....... (Ł. 1) 3 „	.	6,304	7,33	.	.	7,30	.	7,31	$115^{9}/_{10}$
Paryż ....(Fran. 300) 2 „	.	75,214	87,45	.	87,15	87	.	87,30	116
Wiedeń....... (Gul. 150) „	.	92,857	88,20	.	87,90	.	.	87,90	$94^{2}/_{3}$
Petersburg....(Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	*99,50	.	.	.	$*99^{1}/_{2}$
3. Monety.									
Półimperjał....................	.	5,15	.	.	.	.	.	5,98	$116^{1}/_{8}$
Napoleondor....................	.	5	.	.	.	.	.	5,90	118
Dukat holenderski..............	.	3	.	.	.	.	.	3,43	$114^{1}/_{3}$
Rubel srebrny..................	.	1	.	.	.	.	.	1,15	115
Talar pruski...................	.	0,92.857	.	.	.	.	.	$1,08^{1}/_{2}$	$116^{6}/_{7}$
Gulden austrjacki (papierowy)	.	0,62.906	.	.	.	.	.	0,60	$95^{1}/_{2}$

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn.	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Amsterd.
bankowa:	6%	$7^{1}/_{2}$ (10)	2	$2^{1}/_{2}$	4	4	$2^{1}/_{2}$	$2^{1}/_{2}$
giełdowa:	—	$8^{1}/_{2}$ ($9^{1}/_{2}$)	1 ($1^{1}/_{2}$)	$2^{1}/_{4}$	4	$2^{3}/_{4}$	$1^{3}/_{4}$ (2)	$2^{1}/_{2}$.

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 3 września	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 10 września
	r u	b l	i
1. **Skup:** Portfel wexli kraj. w Warsz.	2.052.649, 74½	+ 166.755, 73½ — 140.165, 77½	2.086.239, 70½
1. **Skup:** Portfel wexli kraj. w Łodzi..	208.136, 54	—	208.136, 54
1. **Skup:** Portfel wexli kraj. w Włocł.	101.690, 65	+ 3.000, . — 7.300, .	97.390, 65
1. **Skup:** Portfel „ zagranicznych	225.580, 65½	+ 103 208, 34 — 2.812, 16	325.976, 83½
2. **Zaliczenia** na papiery publiczne ...	1.005.415, 93	+ 12.781, 30 — 12.321, 30	1.005.875, 93
3. „ na zast. towarów (a) wełny .	504.024, 22	+ 4.202, 16½ — 10.122, 16½	498.104, 22
3. „ na zast. towarów (b) in. tow.	261.179, 48½	+ 674, 05 — 9.935, 05	251.918, 48½
Łącznie (3)	765.203, 70½	— 15.181, .	750.022, 70½
4. „ „ kosztowności.....	658 995, 16	+ 3.237, 78 — 3.839, 11	658.393, 83
5. Otwarte kredyta......	5.258.172, 71	+ 743.740, 92 — 541.204, 42	5.460.709, 21
6. **Kasa:** Monety srebrne............	2.687.898, 84¾	— 976, 38	2.686.922, 46¾
6. **Kasa:** „ złote...............	20.002, 10	.	20.002, 10
6. **Kasa:** Bilety Banku Polskiego.....	516.062, .	+ 33.400, .	549.462, .
6. **Kasa:** „ Kred. Cesarstwa......	978.553, .	— 212.349, .	766.204, .
Łącznie (6)	4.202.515, 94¾	— 179.925, 38	4.022.590, 56¾

7. **Zaliczenia** na zastaw wełny i towarów w kantorze banku w Łodzi:

w d. 1/13 stycznia r. b. było zaliczeń ...	122.220, 90
po 1/13 lipca t. r. zaliczono...........	321.490, 27
łącznie po 1/13 lipca	443.711, 17
wykupiono w tymże czasie..........	236.510, 84
pozostało w d. 1/13 lipca r. b.	207.200, 33

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 29/30 sierpnia 1867 r.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski
	f r a n	k ó w
Fundusz metaliczny.....	949 195184	589.368150
Portfel................	453.598290	424.420575 (Portfel i Zaliczenia)
Zaliczenia na złoto i rozm.	91.170679	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.......	84.648200	320.309325
Dług skarbu i inne wart..	157.280787	375.000000
	1.735.893140	1.709.098050

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n	k ó w
Bilety w obiegu........	1.117.492626	592.345250
Przekazy z term. kilkod.	30.069188	13.049750
Rachunki bieżące prywatne.....	328.240039	471.753250
Rachunki bieżące skarbowe....	32.193901	183.755450
Kapitał zakładowy.....	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk)
Zysk do kapit. doliczony	7.044776	
Inne bierniki..........	38.352610	84.369350
	1.735.893140	1.709.098050

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Giełda wymiany** (**Clearing-House**) **w N.-York'u**, otwartą została w październiku 1853 roku. Jestto stowarzyszenie banków, mające na celu ciągłą likwidację wzajemnych zobowiązań przez prostą wymianę obligów z dopłatą saldo w gotowiźnie (cash balances). W końcu r. 1866 do stowarzyszenia tego należało 58 banków z kapitałem 81.770000 dolarów; z tych 9 banków stanowych (t. j. rządzących się jeszcze prawem stanowém N.-York'u), a 49 banków narodowych. Oto są cyfry dokonanych przez tę instytucję operacij w ciągu 13 lat jéj istnienia:

	rocznie		dziennie	
	wymiana	dopłata	wymiana	dopłata
$185^{3}/_{4}$ dolarów	$5.750.455987,^{06}$	$297.411493,^{69}$	$19.104504,^{94}$	$988078,^{06}$
$185^{4}/_{5}$	$5.362.912098,^{38}$	$289\ 694137,^{14}$	$17.412052,^{27}$	$940565,^{38}$
$185^{5}/_{6}$	$6.906.213328,^{47}$	$334.714489,^{33}$	$22.278107,^{51}$	$1.079724,^{16}$
$185^{6}/_{7}$	$8.333.226718,^{06}$	$365.313901,^{69}$	$26.968371,^{26}$	$1.182245,^{64}$
$185^{7}/_{8}$	$4.756.664386,^{09}$	$314.238910,^{60}$	$15.393785,^{88}$	$1.016954,^{40}$
$185^{8}/_{9}$	$6.448.005596,^{01}$	$363.984682,^{56}$	$20.867333,^{19}$	$1.177943,^{96}$
$185^{9}/_{60}$	$7.231.143056,^{69}$	$380.693438,^{37}$	$23.401757,^{47}$	$1.232017,^{60}$
$18^{60}{}_{61}$	$5.915.742758,^{05}$	$353.383944,^{41}$	$19\ 269520,^{38}$	$1.151087,^{77}$
$186^{1}/_{2}$	$6.871.443591,^{20}$	$415.530331,^{46}$	$22.237681,^{53}$	$1.344758,^{35}$
$186^{2}/_{3}$	$14.867.597848,^{60}$	$677.626482,^{61}$	$48.428657,^{49}$	$2.207252,^{39}$
$186^{3}/_{4}$	$24.097.196655,^{92}$	$885.719204,^{93}$	$77.984455,^{20}$	$2.866405,^{19}$
$186^{4}/_{5}$	$26.032.384341,^{89}$	$1.035.765107,^{68}$	$84.796040,^{20}$	$3.373827,^{71}$
$186^{5}/_{6}$	$28.717.146914,^{09}$	$1.066.135106,^{35}$	$93.541195,^{16}$	$3.472752,^{79}$
Razem w 13 lat	$151.290.133640,^{51}$	$6.780.211230,^{82}$		

W ogóle obrotów $158.070.344871,^{33}$ dolarów

(*Bankers' Magazine, November 1866*).

— **Zgromadzenia rolnicze we Włoszech.** Dekret 23 grudnia 1866 r. ustanawia w każdym obwodzie zgromadzenie rolnicze. Przeznaczeniem tych zgromadzeń jest:

1. Czynić wnioski do rządu co do ogólnych i miejscowych potrzeb rolnictwa;
2. Zbierać i dostarczać rządowi wiadomości w interesie rolnictwa pożądane;
3. Ułatwiać poznanie sposobów ulepszonéj uprawy, użycie wydoskonalonych narzędzi, wprowadzenie łącznych z rolnictwem gałęzi przemysłu, wreszcie przyswojenie ulepszonych ras zwierząt domowych i t. p.
4. Popierać wykonanie wszelkich w interesie rolnictwa przedsiębranych środków;
5. Urządzać konkursa i wystawy płodów i narzędzi rolniczych;
6. Przedsiębrać środki ochrony zwierząt domowych

Każda gmina wybiera jednego członka do zgromadzenia, główne zaś miasto obwodu trzech; mogą też być wezwani ludzie za użytecznych uznani. Na pierwszém zebraniu ogólném prezyduje prefekt; następnie prezes, vice-prezes, sekretarz i czterej członkowie na rok obrani, składają komitet.

Fundusze zgromadzenia mogą się tworzyć ze składek członków, oraz zasiłków od rządu, prowincji, gmin i t. p. i służą do osiągnięcia celów instytucji.

Zgromadzenia rolnicze są zależne od ministerstwa rolnictwa i handlu, i otrzymują od niego stosowne instrukcje: co do zarządzania własnością, co do procedury i stosunku z władzami i gminami, wreszcie co do urządzania konkursów i wystaw i udzielania nagród.

— **Drogi żelazne w Prusach** w końcu r. 1866 wynosiły długości mil 1257, zbudowanych kosztem 645.000 000 talarów. Z tych 405 mil rządowych, 207 mil prywatnych w administracji rządowéj, a 645 mil czysto prywatnych. W budowie było mil 199, mających kosztować 128/m. tal.; — część wszakże téj sumy przeznaczona na uzupełnienie taboru i ułożenie drugiéj pary szyn, na niektórych już używanych drogach.

— **Die Darlehnskassen-Vereine** von F. W. Raiffeisen. Neuwied 1866. (*Stowarzyszenia kas pożyczkowych* — jako środek zapobiegający nędzy ludności wiejskiéj, jako też i miejskiéj, a mianowicie rzemieślników i wyrobników. Praktyczny poradnik do zakładania podobnych stowarzyszeń, oparty na szesnastoletniém doświadczeniu autora, ich założyciela). Prawie jednocześnie ze znanym Schulze-Delitzsch wpadł autor pomienionego dziełka na myśl zapobieżenia nędzy klasy roboczéj przez stowarzyszenia kredytowe. Udał się naprzód do zamożnych obywateli, polegając na ich dobréj woli; wkrótce jednak doświadczenie przekonało go, że podobnemu urządzeniu brakowało dobréj podstawy. Niezrażony niepowodzeniem, postanowił oprzeć się na saméj klasie roboczéj, i doszedł do takich samych prawie urządzeń jak Schulze-Delitzsch. Mając wszakże do czynienia po większéj części z samą tylko ludnością wiejską, musiał ustanowić dłuższy termin kredytu: pięć lat, zamiast używanego w stowarzyszeniach zaliczkowych trzymiesięcznego terminu. Bespieczeństwo oparł nie na hipotece, lecz na poręczeniu. Tym sposobem powstały nad środkowym Renem jedne po drugich w *Flammersfeld*, *Heddersdorf*, *Anhausen*, *Rengsdorf-Bonafeld* i *Eugers* stowarzyszenia pożyczkowe, które prócz pierwszego do dziś dnia istnieją, i w kwitnącym znajdują się stanie. Okolica środkowego Renu pierwsza zastosowała zasadę stowarzyszeń zaliczkowych do rolnictwa. Erlenmeier z Wiesbaden, jeszcze w roku 1863, ogłosił drukiem postrzeżenia swoje nad tego rodzaju stowarzyszeniami, na długoletniém doświadczeniu oparte.

— **Die Consum-Vereine** von Eugen Richter. Berlin 1867. (*Stowarzyszenia spożywcze*, Poradnik do zakładania i urządzania podobnych stowarzyszeń). Dzieło to, odznaczające się dokładnością i jasnością wykładu, zyska sobie niezawodnie tak wysokie znaczenie, jak „*Vorschussvereine als Volksbanken*" Schulze'go z Delitzsch. Szczególniéj odznacza się pogląd na historyczny rozwój stowarzyszeń spożywczych w Anglji, gdzie wzięły początek. Na takiéj podstawie rozwija autor swoje postrzeżenia. P. Richter wylegitymował się tém dziełem jako godny następca w szlachetnéj pracy przez Schulze'go podjętéj.

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.